

VASTAVUSSERTIFITSEERIMISE ÜLDPRINTSIIPIDE ARUTELU

Eesti Arstide Liidu volikogu ja erialaseltside esindajate koosolek toimus 30.04.99 Pärnus. Päevakorra raskuspunkt oli eriarstide vastavussertifitseerimise üldprintsipiide arutelul. Arstide Päevade jätkuna kavandatud koosolek kujunes sisukaks arvamustevahetuseks, mida oma kohalolekuga austas ka sotsiaalminister hr Eiki Nestor. Enne põhiküsimuse arutelu sõna saanud värske sotsiaalminister tutvustas oma nägemust tervishoiureformist ja selle edasisest käigust. Probleemiks tervishoiusüsteemis on legitiimse baasi nõrkus; vajalikud poliitilised otsused on jäänud vastu võtmata ja tervishoidu juhitakse paljuski vaid sotsiaalministri määrustega. Sügisel peaksid korraga jõudma riigikokku uus Ravikindlustusseadus ja Tervishoiukorralduse seadus, samuti haigekassade õiguslikku staatust reguleeriva seaduse eelnõu. Oluline on nende seaduste samaaegne menetlemine, et vältida ühe seaduse muutmist teise, varem vastu võetud seaduse järgi. Rääkides haigekassade õiguslikust staatusest, avaldas minister selget poolehoidu avalik-õiguslikule haigekassale, mainides samas, et nii sotsiaal- kui ka rahandusministeeriumi ametnike sümpaatiat kuulub riigi poolt hallatavale asutusele. Raviasutuste omandivormide osas ei sobi tema arvates segased omandivormid, nagu näiteks riigi raha ja erakapitali koondamine sihtasutuseks. Minister mainis ka tervishoiusüsteemi territoriaalse jaotuse probleemi, leides samas, et tuleb olla ettevaatlik teiste riikide mudelite ja reeglite ülevõtmisel. Hr. Nestor adresseeris küsimuse ka Eesti Arstide Liidule: kas liidu tegevuse põhieesmärgiks on olla kutseliit või ametiühing; teatud küsimustes võivad need huvid kattuda, kuid eesmärk peaks olema üks.

Koosoleku põhiküsimuse – eriarstide vastavussertifitseerimise üldprintsipiide tutvustamiseks tegi sissejuhatuse Eesti Arstide Liidu president Indrek Oro. Et EAL Teataja veergudel on vastavussertifitseerimisest ka varem juttu olnud, piirduksin siinjuures vaid lühikese ülevaatega. Sotsiaalministeeriumi litsentsibüroo juures tegutsev töörühm (Evi Lindmäe, Ivo Saarma, Toomas Kariis, Indrek Oro) on koostanud raamprojekti, millest peaks kujunema uus süsteem senise atesteerimise järglasena. Vastavussertifitseerimise põhieesmärgiks on luua järelvalvesüsteem eriarstide pädevuse tagamiseks. Loodud eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu arstide koolituse tunnustamise direktiiviga (93/16/EEC), samuti Eesti standardiga sertifitseerimisega tegelevatele organitele. Eriarsti pädevuse hindamisel oleks kaks tasandit: sertifitseerimiskomisjon, mis koosneb vastava erialaselt ja arstiteaduskonna õppetooli esindajatest ja sertifitseerimisnõukogu, mis on sertifitseerimisalast tegevust juhtiv kõrgem organ ja koosneb Tartu Ülikooli arstiteaduskonna, sotsiaalministeeriumi, haridusministeeriumi ja Eesti Arstide Liidu esindajatest. Sertifitseerimisnõukogu kinnitab komisjoni ettepaneku iga konkreetse taotleja suhtes ja omab õigust auditeerida sertifitseerimiskomisjonide tegevust. Vastavussertifitseerimise tehnilise teenindamisega tegeleb registreerimisbüroo, mis asub Eesti Arstide Liidu juures.

Vastavussertifitseerimise üldprintsiipe kajastav dokument oli eelnevalt saadetud kõigile erialaseltsidele; koosoleku toimumise hetkeks olid kirjalikud arvamused laekunud 12 seltsilt ja Tartu Ülikooli arstiteaduskonnalt. Ehkki leidus ka senikehtivat atesteerimist kaitsvaid seisukohti, on üldine arvamus siiski süsteemi reorganiseerimist toetav. Valdavalt oldi senikehtivate kategooriate kaotamise poolt, leides, et nad on minetanud oma tähtsuse palga diferentseerimisel ega suuda alati peegeldada arsti tegelikku pädevust. Märksa mitmekesisem oli väitlus pädevuse hindamisevõimaluste üle. Ehkki senikehtiv nn. punktisüsteem tundub formaalsena, on selle asendajat raske pakkuda. Rõhutati siiski

vajadust hinnata tehtud tööd ja vajadusel korraldada teadmiste hindamiseks eksam. On teada, et Euroopa Liidu maades on arstkonna üldine suund eksamitest ja resertifitseerimisest loobumisele, kuid meie olusid arvestades paistab senise suuna jätkamine arstide professionaalse kvaliteedi tagamiseks olulisena. Tulisem vaidlus puhkes küsimuse üle, kes hakkab koordineerima sertifitseerimisnõukogu tööd.

Vastavussertifitseerimise üldprintsiipide projekti ettepanek on luua nõukogu Eesti Arstide Liidu juurde. Siinjuures tuleb igati rõhutada antud nõukogu sõltumatust; liidu roll antud küsimuses on pigem süsteemi tehnilises teenindamises. Teine arvamus oli jätta sertifitseerimisnõukogu sotsiaalministeeriumi juurde. Tundub et vaadete lahknevus antud küsimuses on maailmavaatelist laadi, esindades ühelt poolt riigikeskset lähenemist ja teiselt poolt nn kolmanda tee ideoloogiat, kus riik delegerib osa oma funktsioonidest, antud juhul järelevalve arstide erialase pädevuse üle, valitsusvälisele organisatsioonile. Selline kokkulepe saab loomulikult sündida vaid osapoolte kokkuleppel ja peaks olema seadusega (valmiv Kutseadus?) reguleeritud. Arvan, et Eesti Arstide Liit kui suuremat osa arstkonda esindav valitsusväline ühendus on suuteline sertifitseerimisel tagama ka erapooletuma suhtumise pädevuse taotlejasse, kui senine tsunftikokkuleppeid võimaldav erialaseltsikeskne lähenemine. Lisaks võimaldab uue süsteemi rakendamine loobuda senisest litsentsi taotlemisest eraarstina töötamiseks; uus süsteem näeb ette ühesuguse sertifitseerimise kõigile arstidele.

Arutelu käigus märgiti õigustatult olemasoleva projekti mitmeid puudusi ja selles sisalduvaid ebatäpsusi; on selge, et tööd selle dokumendiga tuleb jätkata. Lahendamist vajab väikesearvulise liikmeskonnaga erialade ja mitteametlaste kõrgharidusega tervishoiuspetsialistide pädevuse hindamine (näiteks bioloogiharidusega geneetikud, keemikuharidusega laboriarstid). Järgmine koosolek antud teemal on kavas korraldada septembri lõpus Tallinnas messi Medifar ajal. Eesti Arstide Liidule on vastavussertifitseerimise käivitumine proovikiviks, mis võib oluliselt mõjutada meie tulevikku arstide kutseühinguna.

Andres Lehtmets